

Tízparancsolat

Lekció: Ef. 5.21-33
Textus: 2Móz. 20.14

2007. október 21.
Gazdagrét

A házasságtöréshez vezető út (Ne paráználkodj! 2.)

Az elmúlt héten arról esett szó a hetedik parancsolat alapján, hogy a házasság, egy nő és egy férfi életre szóló szövetsége, Istentől való ajándék és rend a világban. Sokan gondolják, hogy idejétmúlt intézmény, miközben mások vágnának kizárólagos kapcsolatra, de sok csalódás miatt illúzióknak tartják a házasságot. Mindezekkel együtt Jézus Krisztus követői egyrészt érvényesnek, másrészt pedig – Isten kegyelméből – lehetségesnek látják a házastársi szövetséget. Mivel ez a szövetség Istentől való, abban teremtői szándéka testesül meg, ő védi és óvja ezt a kapcsolatot. Felismeri, hogy a tőle elszakadt emberben és világban micsoda hatalmas erők munkálkodnak annak érdekében, hogy teremtői rendjét aláássák és megrontsák, és ezért szükségesnek tartja, hogy abban a tíz igében, amelyet a rabszolgaságból kiszabadított népének útmutatásként ad, egy a házassági szövetség szent voltáról szóljon. A hetedik parancsolat elsődleges jelentése: Ne törj házasságot! Ne törj ki a magadéból, és ne törj be – egyedülállóként vagy házasként – két másik ember szövetségébe.

A mai napon továbbra is elsősorban a házasságban élőkhez szólok, de mivel mindannyiunk családjában élnek házások, mivel hatással vagyunk házaspárokra, valamint arra, mit gondolnak kortársaink a házasságról, mivel magunk is lehetünk házasságkötés előtt, ami elhangzik, mindannyiunknak hasznára lehet.

A házasságtörés leggyakrabban nem „derült égből villámcsapás”, azaz nem jellemző, hogy olyan házasságokat érjen, ahol férj és feleség kapcsolata élő, kiegyensúlyozott és harmonikus. Magát a fájdalmas eseményt különböző folyamatok előzik meg. A mai igehirdetésben azt szeretném körüljárni, hogy melyek azok a folyamatok, jelzések, amelyekre időben oda kell figyelni, hogy megelőzhessük a bajt.

I. A házassági egység „repedései”

A házasság célja, lényege az egy testté létel: *"Ezért elhagyja a férfi apját és anyját, ragaszkodik feleségéhez és lesznek ketten egy testté."* (1Móz. 2.24) Ez a közösség, az egy test valósága, egyrészt létrejön a házasságkötéskör, másrészt azonban egy életre szóló elhívást jelent a férfinak és a nőnek. A testi, a lelki (érzelmi, intellektuális és akarati), valamint a szellemi (pneumatikus, Lélek általi) egység újra és újra megpróbáltatják újabb és újabb élethelyzetekben. Ezek a próbák ideális esetben még mélyebb egységre vezetnek, az egy testté létel valósága egyre jobban kiteljesedik az évek során. Ugyanakkor egy-egy komolyabb válság, amely nem oldódik fel, vagy éppen apró, láthatatlan események, folyamatok „repedéseket” hozhatnak létre az „egy test építményén.” Ilyenkor a felek komoly hiányokkal, egymástól eltávolodva élnek, és ez az a helyzet, amely a házasságtörés szempontjából nagyon sebezhető.

A házastársi szeretet, ragaszkodás fogalmára három kifejezést használ a görög nyelv, amelyek a szeretet három dimenzióját jelenítik meg. Ezek a *filia*, az *erosz*, és az *agapé*. Ezen fogalmak felhasználásával szeretném bemutatni a veszélyes folyamatokat, abból a célból, hogy időben felismerjük és megállítsuk azokat.

A *filia* a barátság dimenziója. Azok iránt érezzük, akikkel jó együtt lenni, akikkel órákig tudunk beszélgetni, akiknek élvezzük a társaságát. A *filia* szeretet együtt tenni dolgokat a másikkal. Jelszava: „Jól megértjük egymást.” A házastársi egységnek elengedhetetlenül fontos eleme ez is! A mai „gyorsan ágyba bújunk” hozzáállás éppen a *filia* kibontakozását,

fokozatos kialakulását, elmélyülését lehetetleníti el. A szex erős stimulusa gyakran elnyomja az ismerkedésnek, barátságának a fokozatos kifejlődését. Egy házaspár közös életének korai szakaszában a *filia* a legtermészetesebb módon van jelen. Később azonban, ahogy közös terheik növekednek – megszületnek a gyerekek, egyre nagyobb munkahelyi elvárások alá kerül a férj, anyagi és egyéb felelősségek súlya alatt – a közös beszélgetések, a közös programok megritkulnak, ill. csak a legszükségesebbekre korlátozódnak. Feleségek már csak a gyerekekről tudnak beszélni, a férfiek pedig elbújnak az újság, a TV vagy az internet mögé, hogy egy végigdolgozott nap után végre egyedül lehessenek és „leeressenek”. Ez persze bántja az asszonyt, és mindjárt kész a konfliktus... Ebben a folyamatban a házastársi egység barátság dimenziója megkopik. Nem barátok már, nincsenek közös beszélgetéseik, témáik, nem tudnak közös programot szervezni, és így ezt az igényüket máshol élik meg. Ádám a cégnél sokkal jobban megérti magát kolléganőjével, aki sokkal jobb partnernek bizonyul intellektuálisan, mint Éva, aki egész napját gyakran síró-rívó gyerekek, pelenkák, játszótérek között tölti. Ádám egyre jobbakat beszélget kolléganőjével, jól megértik egymást, együtt kávéznak, egészen addig, amíg egy nap fel nem ismeri: mindig, még otthon is körülötte forog az agya. Ez már több, mint barátság...

De lehet, hogy közben Éva sem marad magára. A gyerekek cseperednek, és míg Ádám gürcöl, és egyedüli érdeklődési területét (autók, pc vagy technika) csak a haverjaival osztja meg, Éva beiratkozik egy relaxációs tanfolyamra (vagy bármilyen tanfolyamra...). A tanfolyamvezető érzékeny, kultúrált férfi, akivel Évának közös az érdeklődése, és akinek feltűnik, hogy Éva milyen kiemelkedő képességű e területen. Szigorúan szakmai vonalon kezdenek el egyre többet beszélgetni, miközben Évának egyre jobban esik, hogy valaki megérti és becsüli őt. Kitárul előtte egy világ, amelyben Ádám nem partnere, amit esetleg ha meg is akar osztani Ádámmal, őt ez nem érdekli, és ebben az elutasítottságban egyre többet jelent neki tanára. Egészen addig, amíg egyszer csak karjai között találja magát...

A *filia* a házastársi egységnek alapvető, elengedhetetlenül fontos része. A fentiek nem jelentik azt, hogy Ádámnak nem lehet női barátja, vagy Évának férfi barátja. De abban a pillanatban, amint úgy érzik, ez a barátság kezd erősebb, jelentőségteljesebb lenni, mint házastársuk barátsága, fel kell ismerniük, hogy baj van, hogy veszélyes vizeken eveznek. Még időben meg kell beszélniük egymással, vajon mi lett a közöttük lévő barátságból, meg kell próbálniuk arra újra hangsúlyt fektetni, és adott esetben a kibontakozó, új kapcsolatot idejében megszakítani.

A második terület az *erosz*. Az *erosz* a szerelem, a vonzódás dimenziója. Beletartozik a szexuális vonzódás is, de nem kizárólag erről van szó. Az *erosz* jelszava: „tetszel nekem, szerelmes vagyok beléd.” Hadd hívjak segítségül egy másik idegen kifejezést az *erosz* bemutatásához: a *szexus*. A *szexus* a kizárólagosan testi szempont férfi és nő között. Felkelti érdeklődését egy nő, vagy egy férfi, de nem egy személyre irányul, hanem egy ingert keltő tárgyra. Az *erosz* ezzel ellentétben törődik a partner lelkével. Feltétlenül két emberhez kötődik, személyes kapcsolatot feltételez, amelyben nem csupán a *szexus* kielégüléséről van szó. Az *eroszon* belül van a helye, fontos és döntő szerepe a *szexusnak* is. De ha szeretet és szex elválasztódnak egymástól, baj van.

Ádám és Éva igaz szerelemben és ezzel együtt kielégítő szexuális életet élve töltötték házasságuk első éveit. De a korábban említettek miatt megfakult köztük a barátság, és ezzel együtt az *erosz* is. Éva úgy érezte, ha Ádám nem érti meg őt, nem tekinti partnernek, nem hallgatja meg, nem gyengéd, figyelmes és törődő iránta, miért vannak testi elvárásai? A szívében növekedett a keserűség egy-egy szóváltás, vita nyomán, amit nem tudtak megbeszélni, elrendezni. A megbántottság egyre nagyobb falat épített benne Ádám felé. Megkopott az *erosz*, a szerelem, a vonzódás, és Éva érzelmileg egyedül, magára hagyottnak érezte magát. Érzelmait egyre jobban a gyerekek felé élte meg, ők jelentették a legtöbbet számára, legalább ők szeretik és megértik. De nem érezte magát nőnek, és közben tudatában

volt, valami nagyon hiányzik. Egy késő este, amikor Ádám megint mindennél fontosabb céges ügyeivel volt elfoglalva, Éva elkezdett szörfölni az interneten. Hamarosan egy kedves, természetesen anonim, úriemberrel chatelt, aki mindenben olyan megértő volt. Ez lett Éva titkos találkozóhelye a hónapok során, ahol kiönthette a szívét, és megértést talált. Észre sem vette, mikor jelent meg szívében a szerelem régen elveszettnek hitt érzése. (A történetbe a chatelés helyére behelyettesíthető egy pszichológussal, lelkipásztorral, vagy akár régi baráttal való beszélgetés sorozat...)

Mindeközben természetesen Ádám körül sem álltak meg az események. Egyre több frusztráció gyűlt benne, hiszen Éva rendszeresen kitért közeledései elől. Néha szomorú volt emiatt, de gyakrabban találkozott haraggal és dühvel szívében, amit máskor meg nagyon szégyellt. Ő is magányosnak érezte magát, neheztelt Évára, hogy nem törődik vele, hogy a gyerekek mindig fontosabbak voltak neki – vagy csak ürügy volt ez számára? Alkalmankénti együttléteik nem oldották a ki nem beszélt problémákat, a fokozódó elhidegülést. Nem működött a szexuális életük, de nem tudtak beszélni erről sem. Talán úgy gondolták – teljesen helytelenül – hogy ez nem olyan fontos része a házastársi egységnek, mint az ún. „lelki dolgok”. Együtt jártak istentiszteletre, kivették részüket a szolgálatból, és senki sem tudta, hogy milyen nehézségeik vannak. Talán ők sem, egészen addig, amíg Ádám nem lett szerelmes kolléganőjébe, és nem költözött hozzá, mondván, hogy megtalálta azt a boldogságot, amire szerinte már semmi esélye sincs megromlott házasságában. Az *erosz* hiánya, valamint ezzel együtt a *sexus* kielégítetlensége olyan repedést jelentett házastársi egységükben, amelyen keresztül szövetségükbe egyszer csak besétált egy harmadik.

Mind az Ádámoknak, mind az Éváknak egy hatalmas nagy csapdával kell szembenézni ezekben a történetekben. Ez pedig az, hogy keresztények révén (de nem keresztényekre is igaz lehet ez), mikor a *filia*, valamint az *erosz* elkezdett fellobbanni a szívükben, azzal áltatták magukat, hogy ez még nem bűn, nem házasságtörés, hiszen „nem történt semmi.” Megmaradtak, sütkéreztek azokban a kellemes érzésekben, amit a harmadik barátsága, gyöngédsége, plátói szerelme jelentett nekik. Titkos, rejtett zug született szívükben, ahova bemenekültek a házastársuk miatti elégedetlenség, csalódás, fájdalom elől. Ott tartogatták ezt a helyet, ápolgatták, ragaszkodtak hozzá, és közben úgy érezték: joguk van rá, mert ezt nem adja meg nekik a párjuk. És nem vették észre, hogy ez a titok, ez az érzés, ez a vágy, ez a személy hogyan kezdett el egyre hatalmasabbá növekedni bennük, és hogyan lett úrrá testükön-lelkükön, egész valójukon. Csak azt vették észre egy napon, hogy a párjuk már idegen, és nem bírnak a harmadik nélkül élni.

Mi vagyunk ezek az ádámok és évák, nem valaki mások, „ott kint”. A mi történeteink ezek, Isten gyermekeié, Krisztus megváltottjaié. Itt feszül egymásnak, köztünk, Isten egybeszerkesztő akarata, valamint a repedéseket előidéző erők. És mi vagyunk azok, akiket az Úr ma figyelmeztet, emlékeztet, óv, ha szükséges, keményen int. Ez az a pont, ahol a szeretet harmadik dimenziójáról az agapéről szölok.

II. Az „agapé” összetartó ereje

Az *agape* az a szeretet, amiről azt mondja Pál apostol, a szeretet soha el nem múlik (1Kor. 13.8). Az *agape* kifejezést használja János apostol, amikor arról ír, hogy Isten szeretet, és ez a szeretet abban nyilvánult meg, hogy Isten az ő egyszülött fiát adta engesztelő áldozatul a mi bűneinkért (1Jn. 8-10). Míg a *filia* és az *erosz* döntően spontán, valamint érzelem, az *agape* tudatos döntés, akaratunk kérdése. A jelszava: „Én a legjobbat akarom neked.” A *filia* szeret, mert jó együtt lenni, az *erosz* szeret, mert vonzó a másik, az *agape* pedig szeret – és pont. Feltétel nélküli szeretet. Az *agape* ígéri a szövetségekötéskor – éppen Isten szeretetére és hűségére nézve – hogy „vele megelégszem, vele szentül élek, vele tűnök, vele szenvedek, és őt sem egészségében, sem betegségében, sem boldog, sem boldogtalan állapotában, holtomig

„vagy holtáig hitetlenül el nem hagyom.” Meddig érvényes a házastársi szövetség eme ígérete, esküje?

Mind a *filia*, mind az *erosz* kész elárulni a házassági szövetséget. Évát is, Ádámot is bármelyik képes valaki máshoz fordítani, amint láttuk. Ádám is, Éva is a mennyekben jár, amikor e két érzés újra megjelenik az életükben. Valami újat ígérnek, valami olyat, amit a házasságban már nem várnak, és teljesen egészségesnek, normálisnak tűnnek. Mint ahogy azok is. A gyökerük annál mélyebben kapaszkodik Ádám vagy Éva szívébe, minél több ideig táplálta, ápolgatta azt a szívében. Lényed legmélyébe gyökeredzik be a harmadik iránti szerelem. Miért ne adná utat neki?

Azért, mert akármilyen hatalmassá, csodálatossá, reménykeltővé is nőtt a szerelem Ádám vagy Éva szívében, és ezzel együtt akármilyen reménytelenné is lett szemedben a házasságod, semmi sem igazolja azt, hogy elárulod a szövetséget. Mert a szövetség elárulása, a házasságtörés egy ember elárulása. Nem a szerelem a rossz, hanem az ezzel járó árulás, a hűtlenség, a megcsalás. A másik ember kifosztása, és megrabolása, ez a szörnyű a házasságtörésben. A lopott alma ugyanúgy étvágygerjesztő, finom és egészséges, mint az, amelyiket megvásároltál. Amikor beleharapsz, nem érzed, hogy lopott, hiszen nagyon jó. Mégis lopott. A szerelem, ami felnőtt Ádámban vagy Évában a harmadik iránt, nagyon jó. Mégis házasságtörő, és nem igazolja a hűtlenséget. Az *agape* az a szeretet, amely felismeri ezt. Amely a legjobbat akarja a másiknak, a szövetséges társnak. Az isteni, önfeláldozó szeretet, amely még arra is kész, hogy kitépje szívéből a meggyökerezett *filia*t és *eroszt*, bármilyen csodálatos élményeket, tapasztalatokat és életet is ígérnek ezek. De ellene megy saját érzéseinek, és szakít azzal, aki szívének kedves, szakít, mert inkább választja az Istennek való engedelmséget, a szövetséghez való hűséget, semmint érzéseit, amelyekről tudja, hogy a pusztulásba és fájdalomba vezető útra helyezik lábát. Megteszi, még akkor is, ha „testi értelemben nem történt semmi”, mert tudja, a házasságtörés útjára lépett. Ebben a döntésben teljesen Istenre bízta magát, hiszen lemeztelenedik, veszteséget él át, és csak bízni tud Isten hűségében, hogy egyszer majd házastársával is újra épül a harmonikus, meleg, örömteli, megelégtető kapcsolat. Az engedelmség mindig az Isten iránti bizalomból, a bizalom pedig Isten irántunk való szeretetének elfogadásából fakad.

Az *agape* persze nem csak a vészhelyzetben jelenik meg, hogy ott menekülést kínáljon. Ádám és Éva elhidegülésének folyamatában már jóval korábban megjelenhet az *agape*, mint ami megtöri az egy test leépülésének folyamatát. Erre bennünket, férfiakat így hív az apostol: „*Férfiak, úgy szeressétek feleségeteket, ahogy Krisztus szerette az egyházat, és önmagát adta érte...* De megszólítja párjukat is: *Az asszony pedig tisztelje a férjét.*” Jézus Krisztusnak önmagukat alárendelve szeressék egymást az *agape* szeretettel. Hogy mit jelent így szeretni Évát, és így szeretni Ádámot, az korábbi történeteinkből, azt hiszem, egyértelművé vált. *Filia*, *erosz* és *agape* együtt, a maga teljességében, a másik hasznát keresve, az egy test titkának minden dimenzióját, testit, lelkit, szellemit megélve. „*Nagy titok ez, én pedig Krisztusról és az egyházzal mondom.*” – teszi hozzá mindehhez az apostol. Ez a titok a mi reménységünk: hogy Isten Krisztusban való szeretete a Szentlélek erejében ma is megjelenik köztünk, leleplezi a repedéseket, és gyógyulást hoz az életünkbe. Mert mindannyian, akik házasságban élünk, ádámok és évák vagyunk. Mindannyian érezzük a küzdelmet a kisebb-nagyobb repedésekkel házastársi egységünkben. Jöjjünk, lépünk most Isten jelenlétébe, kötelezzük el magunkat újra egymás mellett, az őszinteség és a hűség mellett. Krisztus szeretetében, általa megszólítva engedjük el sérelmeinket és elvárásainkat, és kérjük, hogy lobbantsa fel szeretetének, mennyei tüzeinek a lángját bennünk! **ÁMEN!**